

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

НАУКОВИЙ ВІСНИК
МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
СЕРІЯ: ПЕДАГОГІКА

2(15)' 2015

ЗАСНОВАНИЙ
У ВЕРЕСНІ 2008 РОКУ

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ НА РІК

МЕЛІТОПОЛЬ
2015

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Іван АНОСОВ – доктор педагогічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

Тетяна КЛОУБЕРТ – доктор філософії, університет Аугсбургу (Німеччина);

Дора ЛЕВТЕРОВА – доктор педагогічних наук, професор, Пловдивський університет «Паїсій Хілендарський» (Болгарія);

Лариса ЛУК'ЯНОВА – доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих (Україна);

Олександр МАКСИМОВ – доктор педагогічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

Валентин МОЛОДИЧЕНКО – доктор філософських наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

Людмила МОСКАЛЬОВА – доктор педагогічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

Анатолій ПАВЛЕНКО – доктор педагогічних наук, професор, Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Україна);

Микола ПРИХОДЬКО – доктор педагогічних наук, професор, Запорізький національний університет (Україна);

Наталя СЕГЕДА – доктор педагогічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

Славомир СОБЧАК – доктор габілітований, професор, Університет природничо-гуманістичний в м. Седльце (Польща);

Тамара ТРОЇЦЬКА – доктор філософських наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

Ольга ФУНТИКОВА – доктор педагогічних наук, професор, Класичний приватний університет (Україна).

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор
Іван АНОСОВ

Заступник головного редактора
Наталя СЕГЕДА

Відповідальний редактор
Світлана ДУБЯГА

Редактор-перекладач
Наталя ЗІНЕНКО

Коректор
Ірина ЧЕРНЕНКО

Комп'ютерна верстка
Світлана КРАШЕНІННІК

Адреса редакції
вул. Леніна, 20, м. Мелітополь,
72312, Україна
тел.(0619) 44 03 63
e-mail: pedagogy@mdpu.org.ua

Присвячений актуальним проблемам гуманітаризації і гуманізації освіти. Автори розглядають освітні феномени та явища у філософсько-антропологічному вимірі, порушують проблеми творчого розвитку суб'єктів навчання і виховання, висвітлюють концептуальні позиції та експериментальні методики щодо вдосконалення сучасної педагогічної освіти.

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького протокол № 10 від 29.04.2015 р.

<http://ojs.mdpu.org.ua/index.php/nv>

Постановою Президії ВАК України від 10.02.2010 р. № 1-05/1 збірник внесено до переліку наукових видань, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук у галузі «Педагогічні науки»

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 14524-3495Р від 15.09.2008 р.
Передплатний індекс 68794

© Мелітопольський державний педагогічний університет
ім. Б. Хмельницького, 2015

ЗМІСТ

ОСВІТА У ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИХ РЕФЛЕКСІЯХ

Гуров Сергій Розвиток літературного мистецтва як форми вираження духовно-моральних цінностей (XVIII – початок ХХІ ст.)	9
Дяченко-Богун Марина Глобальні тенденції розвитку суспільства як чинник формування змісту здоров'язбережувальних технологій у закладах освіти	15
Лякішева Анна Мотиваційно-ціннісний компонент соціальної поведінки особистості у формуванні її громадянської позиції	20
Маслов Валерій Феномен «мовленнєвого зниження» в контексті труднощів сучасного педагогічного процесу	25
Назарук Станіслава, Коновалюк-Нікітін Хелена Компетенції шестирічної дитини у світлі дошкільної діагностики	32
Окса Микола, Дрібноход Дмитро Виховний потенціал освіти та його вимірювання	41
Тылюсь Уршула Построение идентификации учеников современной школы	48

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Волкова Віра, Рогова Олена Особливості прояву творчої активності в старших дошкільників	56
Костєва Юлія Змістовні характеристики гностичних умінь майбутніх педагогів	61
Люріпа Таніта Плекання довершеної особистості: аспект формування ціннісних орієнтацій у студентів ВНЗ	66
Москаленко Алла Формування комунікативної компетентності в майбутніх управлінців навчальними зкладами в процесі проходження практики	71
Нагорна Галина Теоретико-методологічні основи системи педагогічних відношень як об'єкт дослідження студентами в процесі їх професійної підготовки	78
Свердлова Ірина Дидактичні основи управління когнітивними навичками учнів	83
Тургенєва Анастасія Соціальні й психологічні особливості учнівської молоді професійно-технічних навчальних закладів як великої організаційної групи	89
Шевченко Юлія, Земляченко Катерина Естетичне виховання як важливий складник становлення особистості в молодшому шкільному віці	94

СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Брянцева Ганна, Брянцев Олександр, Осадчий В'ячеслав, Осадча Катерина Сучасні підходи до створення освітніх інформаційних систем, заснованих на технології опрацювання знань на основі онтологій	99
Вахняк Надія, Негрій Ольга Сучасні ігрові форми в екологічному вихованні дітей	108

Жихорська Оксана	Зміст формування професійної компетентності навчально-допоміжного персоналу вищого навчального закладу в умовах інтеграції формальної, неформально та інформальної освіти	114
Журавльова Лариса, Сергєєва Людмила	Формування самостійності молодших школярів в умовах початкової школи	122
Лабунець Віктор	Концептуальний підхід до інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики	127
Маковецька Наталія, Сидорук Анна	Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури з використанням технологій лідерства.....	133
Полянничко Зоя	Вплив європейської освітньої політики на інформатизацію шкільної освіти в Республіці Польща.....	138
Тарасенко Тетяна	Міжкультурна комунікація як компонент професійної підготовки вчителя-філолога.....	144
Чорна Вікторія, Струкова Світлана	Підготовка майбутніх учителів початкової освіти до сенсорного виховання молодших школярів	150

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ

Антас-Ящук Аліція, Нікітін Сергіуш	Жити креативно: потенціал і творчі можливості літніх людей	156
Баніт Ольга	Професійний розвиток персоналу в системі неперервної освіти дорослих	164
Клоуберт Тетяна	Чи виховує історія доброго громадянина? Роль освіти дорослих у процесі переосмислення минулого та його впливу на процес демократизації (на прикладі Східної Європи)	172
Кучина Катерина	Специфічні особливості феномена освіти дорослих	177
Сергій Прийма	Дослідження особливостей розвитку систем відкритої освіти дорослих у моделях соціокультурної динаміки	182

АСПІРАНТСЬКІ СТУДІЇ

Бірюк Дмитро	Соціальні чинники педагогічної освіти в контексті розвитку української вищої школи кінця XX – початку XXI століття.....	192
Грицюк Сергій	Особливості позакласної роботи з молодшими школярами, спрямованої на їх фізичний розвиток.....	197
Єрємїна Лілія	Формування у вихованців інтернатних закладів готовності до сімейного життя: теоретичний аналіз соціально-педагогічних умов.....	202
Рибалко Наталія	Нормативно-правові основи та принципи організації навчання іноземних мов у вітчизняній гімназійній освіті (початок XIX століття – 1871 рік).....	207
Відомості про авторів		213

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО СЕНСОРНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Вікторія Чорна, Світлана Струкова

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

У статті розглядаються особливості підготовки студентів профільних ВНЗ до вдосконалення чуттєвої сфери учнів школи I ступеня. Автори аналізують погляди провідних фахівців на порушену в роботі проблему й підкреслюють, що підготовка до сенсорного виховання дітей 6-10 років відбувається на міжпредметній основі.

Анотация:

Черная Виктория, Струкова Светлана. Подготовка будущих учителей начального образования к сенсорному воспитанию младших школьников. В статье рассмотрены особенности подготовки студентов профильных вузов к усовершенствованию чувственной сферы учащихся школы I ступени. Авторы анализируют взгляды ведущих специалистов на поднятую в работе проблему и подчеркивают, что подготовка к сенсорному воспитанию детей 6-10 лет проводится на межпредметной основе.

Resume:

Chorna Viktoriia, Strukova Svitlana. Future elementary school teachers' preparation to the sensory education of junior pupils. The article studies the peculiarities of university students' preparation to improving the sensory areas of elementary school pupils. The authors analyze the views of leading experts on the selected issues. The work also accentuates the fact that preparation to the sensory education of 6-10-year-old children is realized on interdisciplinary basis.

Ключові слова:

профільна підготовка; учитель початкових класів; учнів школи I ступеня; сенсорне виховання.

Ключевые слова:

профильная подготовка; учитель начальных классов; учащиеся школы I ступени; сенсорное воспитание.

Key words:

profile training, elementary school teacher, pupils of elementary school, sensory education.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку перед українським суспільством постало завдання – сформувати компетентну, творчу, соціально активну особистість. Головним інструментом у цьому процесі є сучасна освіта, особливо її початкова ланка. Адже саме в початковій школі закладається фундамент, що забезпечує подальший всебічний і гармонійний розвиток дитини в майбутньому. З огляду на це, сенсорне виховання набуває вкрай важливого значення, оскільки в дитини молодшого шкільного віку діяльність органів сприйняття відіграє суттєву роль у процесі отримання будь-яких знань під час навчання. Саме тому актуальною видається проблема підготовки студентів фахових ВНЗ до вдосконалення чуттєвої сфери дітей молодшого шкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел і нормативних документів свідчить, що проблема сенсорного виховання молодших школярів комплексно не вивчалася, немає цілісного дослідження, присвяченого з'ясуванню змістових і процесуальних засад підготовки студентів профільних ВНЗ до розвитку перцепції в дітей 6-10 років.

Проблема професійної готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності розглядалася П. Блонським, А. Макаренком, В. Сухомлинським, С. Шацьким, Б. Ананьєвим, А. Ганушкіним, П. Горностай, В. Крутецьким, О. Леонтєєвим, Д. Узнадзе, М. Дяченко, Л. Кандиловичем.

Формулювання цілей статті. Метою статті є з'ясування особливостей підготовки майбутніх

учителів початкової школи до розвитку перцептивної сфери в учнів школи I ступеня.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення особливостей підготовки студентів до сенсорного виховання учнів початкової школи, на нашу думку, необхідно спочатку з'ясувати зміст понять «професійна педагогічна підготовка» і «сенсорне виховання».

Аналіз педагогічних джерел свідчить про те, що вони не містять загально визнаного тлумачення поняття «професійна готовність майбутнього вчителя». На сучасному етапі розвитку освіта України зазнає суттєвих змін і переживає реформи, ознаки яких єдині для всіх учасників навчально-виховного процесу (учителів, учнів, батьків): як учителі, так і учні не готові навчати й навчатися в нових, нетрадиційних умовах. Як зазначено в Концепції загальної середньої освіти, «зміни в змісті й структурі загальної середньої освіти мають глибинний характер і потребують розв'язання проблем підготовки вчителя, який усвідомлює свою соціальну відповідальність, постійно дбає про своє особистісне й професійне зростання, уміє досягти нових педагогічних цілей». Під цим кутом зору вчитель має не лише забезпечити трансляцію знань, а й стати людиною культури й загальнолюдських цінностей. У працях В. Молодиченка, Т. Олексенко та ін. цінності класифікуються так: наукові («цінності носять розсудливий характер, набувають статусу теоретичних конструкторів»); духовні («цінність як соціокультурний феномен охоплює не тільки емоційний компонент, а й усвідомлену віру у вищу істоту, тотожну з самим етичним існуванням людини, невіддільним від сенсу

насамперед передбачають відповідну спрямованість особи (світоглядну, політичну, моральну); ділові якості (спеціальні педагогічні вміння, навички, досвід); риси характеру (уміння спілкуватися з дітьми, підлітками, емоційна рівноваженість).

Відомі науковці П. Підласий, І. Харламов та ін. вважають, що брак яскраво виражених педагогічних здібностей у студентів може бути компенсований наявністю професійних і особистісних якостей майбутнього вчителя. А отже, важливими професійними якостями для майбутнього педагога є витримка, самовладання, працелюбність, дисциплінованість, відповідальність, уміння поставити мету, обрати способи її досягнення, організованість, наполегливість, систематичне й планомірне підвищення власного професійного рівня, прагнення забезпечити якість своєї роботи [9, с.383]. Виконання студентом важливої для нього соціальної ролі суттєво впливає на його ціннісні орієнтації, мотиви діяльності, світогляд. Як вважають науковці (А. Буданов, І. Карпюк, А. Куракін, В. Максакова, О. Мудрик, Л. Новікова, С. Поляков та ін.), у процесі спілкування майбутні педагоги відпрацьовують навички майбутньої поведінки в колективі, набувають уміння працювати з людьми, розуміти їхню психологію, засвоювати той чи інший стиль управління.

Під професійно орієнтованою особистістю студента ми розуміємо особистість, у якій на достатньому рівні розвинуті як професійні якості (схильність до самовиховання, професійна педагогічна спрямованість, майстерність, професійна усталеність тощо), так і особистісні (спрямованість на професію вчителя, любов до дітей, організаторські й комунікативні нахили, соціальні якості тощо). Не менш важливими є професійні риси особистості, що допомагають оволодівати спеціальними знаннями й уміннями, а саме: володіння предметом викладання, методикою викладання предмета, психологічна підготовка (загальна та вікова психологія), загальна ерудиція, педагогічна майстерність, володіння технологіями педагогічної роботи, організаторські вміння та навички, педагогічна техніка, володіння технологіями спілкування, ораторське мистецтво тощо. Щоб оволодіти професією майбутній педагог, окрім професійних якостей, повинен мати такі риси характеру, що допоможуть йому надалі створити сприятливу атмосферу навчально-виховного процесу. До таких рис належать: людяність, доброта, толерантність, порядність, чесність, відповідальність, справедливість, емоційна рівноваженість, доброзичливість, самокритичність, стриманість, патріотизм,

гідність, принциповість. Також важливим для майбутнього вчителя є гуманізм, тобто ставлення до особистості учня як до найвищої цінності. Усі, вищезазначені компоненти педагогічної готовності, є основою педагогічної вправності – найнижчим рівнем оволодіння професією вчителя. Сучасні науковці, зокрема І. Харламов, П. Підласий, виділяють кілька рівнів професійного зростання вчителя [10, с. 527–529]: *педагогічна вправність – педагогічна майстерність – педагогічна творчість – педагогічне новаторство.*

Під *педагогічною вправністю* розуміється такий рівень професіоналізму вчителя, який передбачає високий рівень знань свого навчального предмета, володіння психолого-педагогічною теорією та системою навчально-виховних умінь і навичок, а також досить розвинені професійно-особистісні якості, що в сукупності дає змогу достатньо кваліфіковано здійснювати процес навчання й виховання учнів. Як якісна характеристика навчально-виховної діяльності вчителя, *педагогічна майстерність* – це піднесена до високого рівня досконалості навчальна й виховна вправності, що виявляються в особливому відточенні методів і прийомів застосування психолого-педагогічної теорії на практиці. Завдяки цьому забезпечується висока ефективність навчально-виховного процесу.

Педагогічна творчість учителя характеризується внесенням до навчально-виховної діяльності тих чи інших методичних інновацій, раціоналізацією прийомів і методів навчання та виховання без будь-яких змін у структурі педагогічного процесу. Найвищим рівнем професійної діяльності вчителя є *педагогічне новаторство*, яке органічно поєднує в собі впровадження нових, прогресивних ідей, принципів і прийомів у процес навчання й виховання й значно змінює та підвищує їх якість.

Слушною також є думка Т. Троїцької, А. Фокшек, які вважають, що для професійного зростання вчителя мають бути сформовані «вміння переходити від оцінки окремих педагогічних умінь до оцінки власного професіоналізму, результативності своєї діяльності, бачити в педагогічній ситуації проблему й формулювати її у вигляді педагогічних завдань, конкретизувати педагогічні завдання, вибирати оптимальне розв'язання ситуації, що склалася, передбачити близькі й віддалені наслідки виконання педагогічних завдань» [9].

Отже, мета професійної педагогічної підготовки полягає не в передачі конкретних предметних знань, умінь, навичок, а в забезпеченні студентів системними знаннями,

відповідно. Так, опановуючи змістову лінію «Візуальне мистецтво (образотворче)» учні мають ознайомитися з лінією, формою, об'ємом, простором, кольором як основними засобами передачі характеристик оточення, що сприяє формуванню кольорових і просторових зорових відчуттів. Для вдосконалення музичної слухової перцепції передбачено ознайомлення молодших учнів з елементами музичної мови, організацію різних видів практичної музичної діяльності – вокально-хорової, інструментальної, музикотворчої.

Одним з провідних завдань освітньої галузі «Математика» визначено «уточнення, поглиблення й розвиток сенсорних умінь молодших школярів, за допомогою яких вони успішно орієнтуватимуться в навколишньому середовищі». Ця галузь містить дві змістові лінії, спрямовані на вдосконалення просторових зорових відчуттів учнів освітніх закладів I ступеня, – «Властивості та відношення предметів» і «Геометричні фігури та їх властивості. Геометричні тіла». У процесі засвоєння першої змістової лінії передбачається формування в учнів умінь виокремлювати за певною ознакою один предмет з сукупності інших, порівнювати предмети за різними властивостями (формою, кольором, розміром). Опанування другої змістової лінії забезпечує уточнення й деталізацію вже наявних, а також формування нових уявлень про точку, лінію, відрізок, промінь, кут, трикутник, чотирикутник, багатокутник, коло, круг, куб, кулю, циліндр, конус.

На організацію сенсорного виховання учнів школи I ступеня орієнтує вчителя освітня галузь «Здоров'я і фізична культура», завданнями якої є ознайомлення з правилами гігієни органів зору, слуху та шкіри; розвиток відчуття ритму в процесі виконання танцювальних вправ (кроки галопа й польки в парах, елементи українських танців), елементів художньої та ритмічної гімнастики (комбінації рухів у заданому ритмі й темпі з певною амплітудою й узгодженістю рухів, комбінації рухів з предметами й без них).

Освітня галузь «Технологія» передбачає ознайомлення й роботу дітей з різними матеріалами, що прямо чи опосередковано впливає на вдосконалення їх дотикового (просторового й фізико-механічного) сприймання. Так, оволодіння предметно-маніпуляційними, художньо-графічними й предметно-пластичними діями має високий розвивальний ефект для розрізнення на дотик форми, розмірів, пропорцій виробів, таких якостей матеріалів, як їхня шорсткість, гнучкість, твердість тощо. Певний ресурс в аспекті формування дотикових сенсорних умінь має освітня галузь «Людина і світ»

(змістова лінія «Об'єкти природи»), одним із завдань якої є ознайомлення учнів з тілами, речовинами, їхніми станами, якостями й властивостями. Отже, у «Державному стандарті початкової загальної освіти» чітко простежуються традиційні лінії розвитку зорової, слухової та дотикової перцепції молодших школярів.

Шкільні навчальні програми з окремих дисциплін також впливають на зміст підготовки майбутніх педагогів до розвитку того чи іншого виду сприймання, оскільки мають для цього навчальні можливості. Так, найбільший потенціал для формування зорових перцептивних процесів мають такі дисципліни, як «Математика», «Малювання», «Трудове навчання»; для розвитку слухової перцепції ефективними є «Українська мова», «Російська мова», «Співи й музика»; удосконалення дотикових відчуттів цілеспрямовано здійснюється в процесі вивчення «Природознавства», а також «Трудового навчання».

З огляду на це, студенти фрагментарно ознайомлюються з особливостями й можливостями вдосконалення чуттєвої сфери дітей молодшого шкільного віку в процесі вивчення окремих навчальних предметів. Так, наприклад, про загальні поняття майбутні педагоги можуть дізнатися, засвоюючи «Вікову психологію», «Дидактику», «Історію педагогіки»; про розвиток зорового сприйняття – з курсів «Образотворче мистецтво з методикою викладання» й «Методика викладання математики»; про вдосконалення фонематичного та музичного слуху – з «Методики викладання української мови», «Методики викладання російської мови», «Методики викладання англійської (німецької) мови», а також «Основ музичного мистецтва та хореографії з методикою викладання»; про формування дотикового сприйняття – з курсів «Методика викладання природознавства» й «Трудове навчання з методикою викладання».

Велике значення для підготовки студентів до сенсорного виховання дітей молодшого шкільного віку мають практичні заняття, під час яких майбутні вчителі початкової школи ознайомлюються з чинними програмами та підручниками, а також вчать добирати засоби, методи та форми розвитку чуттєвої сфери учнів. А в процесі виробничо-професійного стажування майбутні вчителі мають змогу на практиці перевірити здобуті у ВНЗ знання й переконатися в їх дієвості.

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, можемо констатувати, що, з огляду на трансформацію як загальної середньої, так і вищої освіти, питання вдосконалення її змісту є

досить актуальним. У процесі дослідження ми з'ясували, що зміст професійної підготовки до перцептивного розвитку учнів школи I ступеня базується на змісті нормативно-навчальних документів для початкових шкіл і профільних ВНЗ. Але на сьогодні підготовка

майбутніх педагогів до сенсорного виховання дітей молодшого шкільного віку носить у профільних ВНЗ фрагментарний характер і здійснюється на міжпредметній основі, залишаючись при цьому недостатньо вивченою провідними фахівцями педагогічної галузі.

Список використаних джерел

1. Барбашова І. Сенсорне вміння як одиниця перцептивного розвитку учнів початкової школи / І. Барбашова // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2011. – № 2. – С. 16–24.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти // Освіта України, 13 грудня 2000 р.
4. Концепція 12-річної загальної середньої освіти // Освіта України, 14 серпня 2000 р. – С. 4.
5. Молодиченко В. В. Реалізація гуманістичної особово-розвивальної парадигми в сучасній освіті [Електронний ресурс] / В. В. Молодиченко. – Режим доступу : http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp9/molodychenko.pdf (05.11.2015).
6. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 1–4 класи. – К. : Освіта, 2011. – 392 с.
7. Подласый П. И. Педагогика начальной школы: уч. пособие / П. И. Подласый. – М. : Владос, 2001. – 399 с.
8. Сегада Н. А. Підготовка майбутнього вчителя музики до професійної самореалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н. А. Сегада. – К., 2002. – 21 с.
9. Троїцька Т. С. Методологічна готовність до управління педагогічним процесом та розвиток рефлексивного мислення майбутнього педагога [Електронний ресурс] / Т. С. Троїцька, А. В. Фокшек. – Режим доступу : http://lib.mdpu.org.ua/nvsp/articles/2009/09_03ttsfav.pdf (05.11.2015).
10. Хомич Л. О. Система психолого-педагогічної підготовки вчителя початкових класів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. О. Хомич. – К., 1999. – 38 с.

Рецензент: Приходько М.І. – д.пед.н., професор

Відомості про авторів:

Чорна Вікторія Володимирівна

chernajavika@rambler.ru

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
вул. Леніна, 20, м. Мелітополь,
Запорізька обл., 72312, Україна

Струкова Світлана Сергіївна

chernajavika@rambler.ru

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
вул. Леніна, 20, м. Мелітополь,
Запорізька обл., 72312, Україна
doi:10.7905/nvmdpu.v0i14.1035

Матеріал надійшов до редакції 12.11.2015 р.

Прийнята до друку 22.04.2015 р.

References

1. Barbashova I. (2011). A sensory skill as a perception unit of primary school pupils's development. *Collection of scientific works of Berdyansk State Pedagogical University (Pedagogical sciences)*. Berdyansk : BSPU, 2, p.p. 16–24. [in Ukrainian]
2. Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainian pedagogical vocabulary*. Kyiv: Lybid'. [in Ukrainian]
3. National standard of primary education (2000). *Osvita Ukraine, December 13*. [in Ukrainian]
4. Conception of 12-years secondary education (2000). *Osvita Ukraine, August 14*. [in Ukrainian]
5. Molodychenko, V. V. (2015). *Realization of humanistic personal-development paradigm in modern education*. Retrieved from : http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp9/molodychenko.pdf[in Ukrainian]
6. Training programmes for general educational institutions. 1–4 forms. – K. : Education, 2011. – 392 p.
7. Podlasyi, P. I. (2001). *Pedagogy of elementary school : study guide*. Moscow : Vlados. [in Russian]
8. Sehada, N. A. (2002). *The preparation of future music teacher to professional self-improvement: abstract of thesis for the degree of Candidate of pedagogical sciences: specialty 13.00.04 "Theory and methods of professional education"*. Kyiv. [in Ukrainian]
9. Troits'ka, T. S. (2015). *The methodological readiness to managing pedagogical process and development of future teacher's reflexive thinking*. Retrieved from: http://lib.mdpu.org.ua/nvsp/articles/2009/09_03ttsfav.pdf [in Ukrainian]
10. Homych, L. O. (1999). *The system of elementary school teacher's psycho-pedagogical preparation: abstract of thesis for the degree of Doctor of Pedagogical Sciences : specialty 13.00.04 : "The theory and methods of professional education"*. Kyiv. [in Ukrainian]